

Vilémovský poklad

CHARAKTERISTIKA ČTENÁŘSKÉ LEKCE

Název pověsti: Pověst o založení vilémovského kláštera

Téma: tři rozdílné pověsti vztahující se k Vilémovu

Zdroj:

ŠTĚDRÁ, Eva; KREIBICH, Jaroslav; RŮŽIČKA, Miloslav a TUČEK, Václav. *Pověsti z knihy Vilémov*. Elmar Havlíčkův Brod, 2004. ISBN 80-239-4124-0. str. 102

Lokace: Vilémov

Věk žáků: 3.–5. třída

Cíl:

Žáci se seznámí s významy „poklad“.

Žáci si uvědomí, že pověsti vztahující se k jednomu místu mohou mít více verzí.

Časová dotace: 45 minut

Využité metody: myšlenková mapa, metoda tabulka textu, metoda rybí kost

Pomůcky: interaktivní tabule, pracovní listy, obrázky

PRŮBĚH ČTENÁŘSKÉ LEKCE

1. EVOKACE (aktivity před čtením) 5 min.

Co si představíte pod pojmem POKLAD?

Pracuje **každý sám** – poté **sdílení ve dvojicích** – poté společný zápis na tabuli.

Nápady **zapisujeme** na tabuli **do myšlenkové mapy** – ideální je, když se podaří zachytit tři linie úvah (1. bohatství v podobě zlata, šperku, peněz 2. spřízněná duše, milovaná bytost 3. radost z něčeho, pokud nezazní, necháme a doplníme při závěrečné reflexi).

2. UVĚDOMĚNÍ (práce s textem) 20 min.

Žáci pracují ve **skupinkách po třech**. Dostanou **tři rozdílné texty pověstí** o pokladu. (Text 2 je určen méně zdatným žákům.) Každý žák po četbě **vyplní sloupec** v tabulce týkající se jeho textu. Poté sdílení: žáci si dle popisu dalších dvou členů skupiny doplňují tabulku. Poté si zakroužkují skutečnosti, ve kterých se **popis pokladu shoduje ve všech textech**. Na závěr pod tabulku dokončí společné věty.

POZNÁMKA: V Textu 1 není žádný poklad. Je třeba žáky upozornit na to, že ne ve všech textech musí být vše.

	Text 1	Text 2	Text 3
Jaké postavy v textu vystupují?			
Kde se děj odehrává?			
Jaký poklad našly hlavní postavy?			

Všechny texty se shodují, že.....

Texty se liší v.....

3. REFLEXE (aktivity po čtení) 10—15 min.

Návrat k úvodní myšlenkové mapě:

- *Co z vašich představ se vám potvrdilo/ vyvrátilo?*
- *Co jste se ještě o pokladech dozvěděli? (lze doplnit myšlenkovou mapu)*
- *Nalezli jste v různých pověstech nějaké rozpory? (např. více možností, kam se poklad ukryl, uložil)*
- *Dokážete z toho, co nyní o pokladu víte, vysvětlit, proč se říká: „Jsi můj poklad?, To je můj poklad?“*
- *Jak si představujete poklad vy? (popište či namalujte obrázek)*

DALŠÍ MOŽNOST REFLEXE

Žáci si nejprve společně odpoví na otázky:

- *Proč mají pověsti často více verzí?*
- *Jak většina verzí o vilémovském klášteře končí?*
- *Mají pověsti něco společného s nějakou filmovou verzí?*

Metoda RYBÍ KOST

Poté následuje metoda rybí kost, jejíž podstatou je **vymyslet 6 otázek** (odpovědi MUSÍ být v jednom z textů) a zaznamenat je do kostry ryby. Např.

1. *Kdo získal poklad?*
2. *Co měl poklad představovat?*
3. *Kde se poklad nacházel?*
4. *Proč to byl takový poklad?*
5. *Komu by mohl poklad pomoci?*
6. *Koho mohli pokladem obdarit?*

Žáci nejdříve pracují **každý sám** (vymyslí otázky), poté **ve skupině** (žák klade otázky, ostatní ve skupině odpovídají). Odpovědi vedou k diskusi.

Posledním krokem jsou odpovědi na otázky:

- *Která otázka se vám líbila?*
- *Na které otázky jste odpověděli/na které byl problém odpovědět?*

Text 1: Pověst o založení vilémovského klášteře, radost poustevníka Viléma

V dávných dobách byl tento kraj porostlý hustými lesy a osídlených míst bylo opravdu málo. V této době se bratři Heřman a Vilém ze Sulzbachu věnovali hlavně lovu. Tehdy se se svojí loveckou družinou vydávali na lov do našeho okolí. Vilém, v zápalu lovecké vášně, se oddálil od svého bratra Heřmana i družiny a pustil se po stopě velkého jelena. Bloudil lesními houštinami, kde musel z koně sesednout a mohl jít jenom pěšky. Dávno ztratil stopu a opět nasedl do sedla, když se kůň vzepjal a vyrazil úzkou stezkou pro zvěř.

V místech s několika balvany se koni smekla noha a zůstal ležet zraněn na mechu. Vilém musel svého koně utratit a dál se prodíral houštinami, až se dostal k bublajícímu potoku. Vydal se po proudu, až vysílen dorazil k zarostlému rybníku právě ve chvíli, kdy červánky založily své zlaté ohně.

Když se tak kolem rozhlížel, spatřil na nevysoké výšině kouř. Došel na úzkou planinu a zahlédl nuzně oděného muže v potřhané sutaně s mohutným klíčem za pasem, jak přikládá do ohniště.

Poustevník jménem Vilém nabídl cizinci špalek pokrytý kozí kůží k sezení a své prosté jídlo. Mezitím, co hrabě Vilém se Sulzbachu jedl, tak poustevník položil klíč na plochý kámen, poklekl, sepal ruce k nebi a modlil se. „Zítřka, až slunce pozlatí svými paprsky tento klíč, přijede družina tvá“, řekl poustevník a nabídl vzácnému hostu své lože. Údolí pomalu usínalo i Vilém ze Sulzbachu uleh a ráno, když se probudil, slunce zabodlo své zlaté šípky do kamene a svými hroty se pomalu blížilo ke klíči. Ve chvíli, kdy byl zalit zlatem, se najednou rozlehl štěkot psů, lesní roh a poté volání honců. Hrabě Vilém ze Sulzbachu, když viděl upřímné srdce poustevníka nesoucí stejné jméno Vilém, se při loučení zeptal, co si přeje za odměnu a ten odpověděl: „V kraji líbezném, kde zlatí slunce klíč, je k Bohu blíž a více bratrů chtěl bych zde mít...“.

Vilém a Heřman se Sulzbachu dojeli do Prahy, první jejich cesta vedla na knížecí dvůr Vladislava I. za nemocnou příbuznou, manželkou vladaře Rejčkou.

Kníže Vladislav I. když slyšel o upřímném srdci poustevníka Viléma rozhodl o stavbě kláštera a jméno prvního opata bylo Vilém. Poustevník se stal opatem a zasloužil se o rozšíření a rozkvět vilémovského kláštera. Zemřel v roce 1160 v době, kdy sláva kláštera se zvedala ke hvězdám.

Text 2: Pověst o klášterním pokladu (Vilémov)

Psal se rok 1421 a vilémovský opat se znepokojením sledoval vývoj v zemi. Klášter se po třiřetiletém působení stal jedním z nejbohatších v království. Panství kláštera se rozprostíralo po obou březích řeky Sázavy až k Německému Brodu. Obrovský majetek, který byl druhým největším v Čechách po pokladu v chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře, lákal husitské vojsko, jenž vidělo v dobytí kláštera snadnou a bohatou kořist.

Opat učinil opatření na záchranu nejcennějšího majetku vilémovského kláštera, který se skládal především z dvanácti stříbrných soch apoštolů a velké zlaté sochy Kristovy.

Když k bráně dorazil posel, aby oznámil, že v jeho patách táhnou hordy ozbrojenců, opat vydal rozkaz o přenesení pokladu do lesního porostu za klášterem, kde jej nechal zakopat.

Další pověst hovoří o umístění pokladu do tajné chodby, která vedla podél hradební zdi a vyústila na břehu rybníka. Po dobývání kláštera byla zasypána. Husitské vojsko zničilo klášter, pobilo mnoho obyvatel. Tak se uzavřela možnost nalézt cennosti kláštera.

Na místě zbořeného kláštera byl později postaven zámek hrabat Millesimo, kteří se pokusili najít bájný vilémovský poklad. Určité prameny hovořily o jeho uložení pod starým jilmem. I zde byly učiněny pokusy, které skončily, stejně jako při hledání tajné chodby, neúspěchem.

Text 3: Pověst o klášterním pokladu:

Byl neobyčejný chudý rok. Téměř od května stále nepršelo. Předčasně uschlá úroda byla svezena z polí, hospodáři se připravovali k podzimnímu setí. Těžko, přetěžko se oralo. Země byla tvrdá jako kámen.

Vrtěštický soused Fanta zlámal na poli radlici. Byl už večer a Fanta chtěl ráno orat. I rozhodl se, že se časně ráno vypraví do Kláštera ke kováři, aby mu radlici svařil a zostřil. Toho večera šel brzy spát. Když se probudil, byla ještě tma. Fanta nevěděl, kolik je vlastně hodin, protože neměli doma hodiny. Mohl se o tom jenom dohadovat. Vzal radlici a vyšel před stavení. Měsíc právě probleskoval mezi potrhanými mraky, všude hluboké ticho a klid. Blížilo se totiž teprve k půlnoci. Když Fanta přicházel k zámeckému parku, potkal černě oděného muže, který se před ním zastavil. „Odlož radlici a pojď se mnou!“ přikázal překvapenému Fantovi muž. Ten se zalekl, položil radlici na cestu a následoval poslušně tajemného muže. Dlouho předlouho spolu chodili po parku, až přišli k místu, kde ležela lopata a motyka. „Vezmi si motyku a kopej!“ poručil neznámý.

Měsíc mezitím zašel za mraky, kolem byla úplná tma. Fanta mocnými údery odkopával ztvrdlou půdu, ale div divoucí, nebylo nic slyšet. Vtom vyplul měsíc z mraků. Fanta vykulil oči. V jámě

pod odházenou hlínou se objevila železná truhlice. Na rozkaz neznámého muže jí zvedl a otevřel. Před jeho užaslýma očima se leskly zlaté a stříbrné peníze a hromada všelijakých skvostů. Tajemný muž dovolil Fantovi, aby si vzal několik hrstí peněz. Potom vložili truhlici společně do jámy a jámu zasypali.

Nato neznámý muž znovu promluvil: „O této příhodě se nikomu nezmiňuj! Jinak budeš nešťastný.“ Po těch slovech odešel. Fanta nechal kováře kovářem a vrátil se domů, měl už svůj plán. Cestou lámal větvičky a házel je na zem v domnění, že podle nich najde ono místo. Časně ráno spěchal, aby poklad vyhledal, ale větvičky zatím zmizely. Fanta prochodil celý park, ale místo, kde byla truhlice zakopaná, už nenašel.

Podle jiné pověsti si poslední majitel vilémovského panství z rodu Millesimo dal zavolat do zámku klášterské zedníky. Zárubnického a Kosinu. Když přišli, zavázal jim vrátný oči šátkem a vodil je zámkem tak dlouho, aby si nepamatovali směr své cesty. Poté je zavedl do jakési místnosti, kde byly již připraveny cihly a malta. Teprve pak jim sňal šátek z očí. Zedníci uviděli ve zdi hluboký otvor a v něm ve výklenku několik nádob a soudků, všechno plné zlata. Hrabě nařídil zedníkům, aby otvor zazdili a sám dohlížel na jejich práci. Když byli hotovi, zavázal jim vrátný oči a vyvedl je tiše ze zámku. Za práci hrabě Millesimo oba zedníky štědře odměnil penězi.

Pověst hovoří, že poklad může najít nejmrvnější člověk z okolí. Je třeba hledat za úplňku a nalézt místo, kde světlušky tančí. Další pověst praví, že až národ bude na kolenou, vystoupí ze země socha Kristova a všech dvanáct apoštolů.